

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 109/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 9/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lakimies Heidi Havinmaa, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Jaana Heinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- juristi Antti Ristimäki, Kansaneläkelaitos
- juristi Päivi Vuorinen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- erityisasiantuntija Ellen Vogt, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- erikoissuunnittelija Tytti Hytti, Socca - Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
- palvelujohtaja Ira Vahtero, Kuntoutussäätiö
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- KEHA-keskus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Hyvinvointiala HALI ry
- Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
- Nuorten Ystävät ry
- Sininauhaliitto
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Akava ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on keventää aktivointisuunnitteluun ja kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamiseen liittyviä hallinnollisia velvoitteita. Aktivointisuunnitelmia laadittaisiin jatkossa enää työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saaville työttömille. Työttömyysetuuteen oikeutettujen työttömien osalta työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma korvaisi aktivointisuunnitelman kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteena.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001) siten, että aktivointisuunnitelma laaditaan jatkossa vain työttömyyden perusteella toimeentulotukea saavalle henkilölle. Kuntouttavaan työtoimintaan ohjaututaan aktivointisuunnitelman tai työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaisen monialaisen työllistymissuunnitelman perusteella. Monialainen työllistymissuunnitelma laaditaan, jos työttömyysetuutta saavan työttömän henkilön työllistymisen esteenä ovat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla.

Esityksen tavoitteena on keventää aktivointisuunnitteluun liittyviä viranomaistehtäviä sekä purkaa aktivointisuunnitelman ja monialaisen työllistymissuunnitelman välisiä päällekkäisyyksiä. Lisäksi tavoitteena on tehostaa hallintoa, sujuvoittaa lainsäädäntöä sekä turvata hyvinvointialueiden henkilöstöresurssien riittävyttä. Ehdotettujen muutosten myötä aktivointisuunnitelmia ei enää laadita monialaisesti sellaisille työttömille henkilöille, joilla ei ole sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä työvoimapalvelujen yhteensovittamisen tarvetta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä. Myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (TyVL 9/2025 vp) kannattanut ehdotettuja muutoksia.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan tarkastellut ehdotettuja muutoksia oman toimialansa näkökulmasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kuntouttava työtoiminta kohdentuu entistä tarkoituksenmukaisemmin asiakkaille, jotka palvelusta eniten hyötyvät, ja korostaa sekä työttömän palvelutarpeen mahdollisimman varhaisen tunnistamisen että viranomaisten tiiviin yhteistyön ja tietojen vaihdon merkitystä. Valiokunta katsoo, että monialaista tukea tulee kohdentaa sitä tarvitseville henkilöille ja selkeämpi palvelujärjestelmä on myös asiakkaan etu. Valiokunta toteaa, että esityksellä ei arvioida olevan työvoimaviranomaisten kustannuksia merkittävästi vähentäviä tai lisääviä vaikutuksia eikä esityksessä ehdoteta uusia tehtäviä viranomaisille. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että monialaisten palvelutarvearvioiden ja monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasmäärien kehitystä seurataan ja esityksen vaikutuksia työvoimaviranomaisiin arvioidaan. Valiokunta myös korostaa lausunnossaan, että muiden viranomaisten palvelut eivät voi korvata hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveyspalveluja, ja katsoo, että sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevien työttömien tulee saada näitä palveluja nykyistä paremmin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy näiltä osin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkemyksiin ja keskittyy mietinnössään tarkastelemaan esitystä ensisijaisesti oman toimialansa näkökulmasta.

Soveltamisala ja vaikutukset

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n mukainen sosiaalipalvelu, joka kuuluu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on voimassa olevan lain perusteella parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Kuntouttava työtoiminta on viimesijainen sosiaalipalvelu, jota järjestetään silloin, kun työtön ei työ- ja toimintakykyään koskevien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön.

Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen perustuu asiakkaan kanssa laadittavaan aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota hallituksen esityksessäkin tunnistettuun huoleen siitä, että ehdotettujen muutosten myötä aktivointisuunnitelman piiristä poistuneet työvoimapalveluja ja sosiaalipalveluja yhtäaikaisesti tarvitsevat asiakkaat saattavat jäädä kuntouttavan työtoiminnan ulkopuolelle. Aktivointisuunnittelun rajaaminen vain toimeentulotukea saaviin voi sulkea ulkopuolelle henkilöitä, joilla on selkeä palvelutarve, mutta joilla ei ole oikeutta toimeentulotukeen. Myös työttömyysetuutta saavat asiakkaat, joilla on kuntouttavan työtoiminnan tarve, mutta ei monialaista palvelutarvetta, voivat jäädä kuntouttavan työtoiminnan ulkopuolelle.

Asiantuntijakuulemisessa on toisaalta kiinnitetty huomiota siihen, että samalla kun oikeus aktivointisuunnitelmaan poistetaan muilta kuin toimeentulotukea saavilta työttömiltä, kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoitusta koskevaa 1 §:ää ehdotetaan esityksessä muutettavaksi siten, että oikeus kuntouttavan työtoiminnan palveluun laajenee koskemaan

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

kaikkia työttömyysetuutta saavia heidän työttömyysajastaan riippumatta. Näin ollen kuntouttavaan työtoimintaan voi ohjautua työttömyyden kestoista riippumatta toimeentulotukea saavat työttömät, joille on tehty aktivointisuunnitelma, tai työttömyysetuutta saavat työttömät, joille on tehty monialainen työllistymissuunnitelma. Ehdotettu muutos laajentaa kuntouttavan työtoiminnan kohderyhmää myös muihin kuin pitkäaikaistyöttömiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pitkään kestäneen työttömyyden edellytyksen poistaminen lain tarkoituksesta ei laajenna hallitsemattomasti kuntouttavaan työtoimintaan ohjattavien työttömien joukkoa, koska kuntouttava työtoiminta on jatkossakin luonteeltaan viimesijainen palvelu, joka on tarkoitettu niille työttömille, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä rajoitteiden takia kykene osallistumaan työvoimaviranomaisen ensisijaisiin palveluihin tai työhön. Toisaalta kuntouttava työtoiminta ei selvityksen perusteella myöskään ole ainoa työttömän työnhakijan työ- ja toimintakykyä sekä elämänhallintaa edistävä palvelu, vaan sitä voidaan edistää muillakin sosiaalihuollon palveluilla, kuten esimerkiksi sosiaalisella kuntoutuksella, jota voidaan järjestää sosiaalihuoltolain mukaisella palvelutarpeen arviolla, suunnitelmalla ja päätöksellä. Selvityksen mukaan aktivointiehdon poistaminen muilta kuin toimeentulotukea saavilta työttömiltä ei siten johda tilanteeseen, jossa henkilöt jäävät kokonaan ilman palveluja.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia kuntouttavan työtoiminnan piiriin ohjautuvien asiakkaiden määrään ja työttömien työnhakijoiden saamiin työkykyä edistäviin palveluihin seurataan. Selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee parhaillaan sosiaalihuollon työllistymistä sekä työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistamista ja valmistelun yhteydessä on mahdollista tarkastella, millaisia vaikutuksia kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin tehdyillä muutoksilla on ollut palveluihin ohjautumiseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös riski siitä, että ehdotettujen muutosten seurauksena työttömän työnhakijan palvelutarvetta ei tunnisteta ja palvelujen ulkopuolelle jää henkilöitä, jotka hyötyisivät kuntouttavasta työtoiminnasta. Lisäksi kiinnitettiin huomiota työvoimaviranomaisten vastuun kasvamiseen palvelutarpeen arvioinnissa ja ohjaamisessa työllistymistä edistävän monialaisen tuen piiriin.

Valiokunta toteaa, että esityksen mukaan ehdotetut muutokset saattavat lisätä tarvetta vahvistaa työvoimaviranomaisessa ja Kansaneläkelaitoksessa työskentelevien osaamista asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn ongelmien tunnistamisessa, viranomaisten välistä yhteistyötä sekä konsultaatiokäytäntöjä. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan ehdotetut muutokset eivät kuitenkaan edellytä työvoimaviranomaisia arvioimaan jatkossa työnhakijan työ- ja toimintakykyä nykyistä laajemmin. Jo voimassa olevan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 8 §:n mukaan asiakkaan palvelutarpeen edellyttäessä muita kuin työvoimaviranomaisen järjestämiä palveluja asiakkaalle on annettava tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelunjärjestäjän palvelujen piiriin. Työvoimaviranomaisen on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä muun palvelunjärjestäjän kanssa palveluiden yhteensovittamisessa. Lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 § velvoittaa työvoimaviranomaista tarvittaviin toimiin, jos se havaitsee työnhakijan olevan sosiaalihuollon toimien tarpeessa.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, ettei esityksessä tunnisteta kolmannen sektorin asemaa eikä sen merkittävää roolia kuntouttavan työtoiminnan toteutuksessa, vaikka järjestöt vastaavat suuresta osasta palvelun käytännön toteuttamista ja omaavat erityisosaamista juuri vaikeasti työllistyvien tukemisessa. Valiokunta tunnistaa kolmannen sektorin merkittävän roolin kuntouttavan työtoiminnan toteutuksessa, mutta korostaa sosiaali- ja terveysministeriöltä saamansa selvityksen perusteella, että ehdotetut muutokset eivät koske kuntouttavan työtoiminnan toteuttamista vaan kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelmien viranomaistehtäviä.

Vaikutukset hyvinvointialueisiin

Esityksen vaikutusarviointien (s. 16) mukaan ehdotetut muutokset vähentävät hyvinvointialueen hallinnollista työtä niiden asiakkaiden osalta, joille on voimassa olevan lain mukaan laadittava aktivointisuunnitelma, vaikka tarvetta kuntouttavalle työtoiminnalle tai pitkäkestoisesti muille sosiaalipalveluille ei ole. Lisäksi aktivointisuunnitelmia laaditaan jatkossa vain toimeentulotukea saaville, mikä vähentää hyvinvointialueen hallinnollista työtä. Esityksen mukaan hyvinvointialueen resursseja voidaan muutosten johdosta kohdentaa paremmin niille asiakkaille, joiden tuen tarpeet ovat moninaiset.

Toisaalta esityksessä (s. 16) tunnistetaan, että painopisteen siirtyminen aktivointisuunnittelusta kohti monialaisempaa työskentelyä voi lisätä henkilöstöresurssien tarvetta monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisessa. Lisäksi hyvinvointialueiden hallinnollinen työ ja henkilöstöresurssin tarve saattavat kasvaa niiden toimeentulotukea saavien työttömien osalta, jotka eivät tarvitse aktivointisuunnittelua eivätkä ole aikaisemminkaan olleet sen tarpeessa.

Esityksessä (s. 11) arvioidaan, että jatkossa aktivointisuunnitelmia tai niiden päivityksiä tehdään noin 48 700 kappaletta vähemmän kuin nykyisin. Jos 60 prosenttia vuosittain tehtävistä aktivointisuunnitelmista on uusia ja 40 prosenttia suunnitelmien päivityksiä, tehtäisiin lain voimaantulon jälkeen noin 29 210 uutta aktivointisuunnitelmaa vähemmän vuosittain. Lisäksi arvioidaan, että niistä henkilöistä, joille ei jatkossa enää tehdä aktivointisuunnitelmaa, noin 40 prosenttia ohjataan monialaiseen palvelutarvearviointiin. Tämä tarkoittaa noin 11 700:aa uutta palvelutarvearviointia ja noin 7 000:ta monialaista työllistymissuunnitelmaa lisää vuosittain lain voimaantulon jälkeen.

Esityksessä (s. 26) on arvioitu, että aktivointisuunnitelmien määrän väheneminen ja monialaisten työllistymissuunnitelmien määrän lisääntyminen vähentää hyvinvointialueiden rahoituksen tarvetta yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Valtion rahoitusta hyvinvointialueille vähennetään hyvinvointialueiden tehtävän laajuutta koskevan muutoksen myötä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 9 §:n mukaisesti täysimääräisesti.

Valiokunta korostaa, että arvioon sisältyy esityksen vaikutusarviointienkin (s. 11) mukaan merkittävää epävarmuutta. Esityksen mukaan vaikutusten arvioinnissa ei ole voitu luotettavasti arvioida aktivointisuunnitelman hallinnollisen keventämisen mahdollisia vaikutuksia muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukäyttöön, sillä käytettävissä ei ole tietoa siitä, mihin muihin palveluihin ja missä määrin asiakkaita ohjataan aktivointisuunnitelman tai monialaisen

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

työllistymissuunnitelman myötä. Valiokunta painottaa, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia hyvinvointialueiden työmäärään, sosiaali- ja terveystalvelujen tarpeeseen sekä kustannuksiin tulee seurata. Valiokunta toteaa, että hyvinvointialueille mahdollisista uusista tehtävistä ja palvelutarpeen lisääntymisestä aiheutuneet kustannukset tulee hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaisesti korvata hyvinvointialueille täysimääräisesti.

Yhteisvaikutukset ja seuranta

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että eduskunnan käsiteltävänä on samanaikaisesti useita eri työllisyyden edistämistä ja sosiaaliturvaa koskevia hallituksen esityksiä, kuten esitys työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp), esitys yleistukilaksi (HE 112/2025 vp) sekä esitys laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 116/2025 vp). Esityksessä (s. 18—20) kuvatus mukaisesti eri esityksissä ehdotetuilla muutoksilla on sekä kuntouttavan työtoiminnan ja monialaisen palvelutarpeen arvioinnin asiakasmäärää lisääviä että vähentäviä vaikutuksia. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltavana sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistaminen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että esityksen mukainen kuntouttavan työtoiminnan pistemäinen muutos keskellä merkittäviä työttömän työnhakijan palvelu- ja etuuskokonaisuuteen vaikuttavia uudistuksia ja ennen valmisteilla olevaa sosiaalihuollon työ- ja toimintakykyä edistävän palvelukokonaisuuden valmistumista voi johtaa hallitsemattomiin ja ennakoimattomiin vaikutuksiin kuntouttavan työtoiminnan kohderyhmässä ja palveluihin hakeutumisessa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että eri esityksissä ehdotettavien muutosten yhteisvaikutuksia työttömän työnhakijan palvelukokonaisuuteen ja etuuksiin sekä hyvinvointialueiden, Kansaneläkelaitoksen ja työvoimaviranomaisten työmääriin ja toimintaan seurataan ja tarvittaessa korjataan sääntelyä vastaamaan paremmin työttömien palvelutarpeita osana sosiaalihuollon työ- ja toimintakykyä edistävän palvelukokonaisuuden valmistelua. Lisäksi valiokunta painottaa, että hyvinvointialueille, työvoimaviranomaisille ja Kansaneläkelaitokselle on turvattava riittävät resurssit työttömän työnhakijan palvelukokonaisuuden toimeenpanoon.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Johtolause. Lain 3 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 5 §:n 4 momenttia on ehdotettu muutettaviksi työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp) 4. lakiehdotuksessa, jota on ehdotettu tulemaan voimaan samanaikaisesti nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen kanssa. Valiokunta ehdottaa, että edellä mainitussa esityksessä ehdotetut muutokset otetaan huomioon johtolauseessa.

3 §. Soveltamisala. Hallituksen esityksessä työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp) työnhakukeskusteluista ehdotetaan säädettäväksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

lain (380/2023) 34 §:n 1 momentissa ja työllistymissuunnitelmasta lain 37 §:ssä. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaviksi siten, että viittaukset korjataan vastaamaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamista koskevaa lakiehdotusta (HE 108/2025 vp, 1. lakiehdotus).

5 §. Aktivointisuunnitelman laatiminen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 4 momentin viittaukset työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin muutetaan vastaamaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamista koskevaa lakiehdotusta (HE 108/2025 vp, 1. lakiehdotus).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 109/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 5 §:n 2 momentti sekä 27 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 399/2023, ja
muutetaan 1 §, 2 §:n 1 ja 4—6 kohta, 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 4 §, 5 §:n 3 ja 4 momentti, 15 § sekä 28 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 1 §, 2 §:n 1 kohta, 3 §:n ~~1 ja~~ 5 momentti, ~~5 §:n 4 momentti~~ sekä 15 § laissa 399/2023, 2 §:n 4 kohta laissa 1293/2002, 2 §:n 5 kohta laissa 1003/2002, 2 §:n 6 kohta laissa 937/2012, 3 §:n 1 momentti ja 5 §:n 4 momentti laissa / , 3 §:n 2 momentti laeissa 937/2012 ja / , 3 §:n 4 momentti laissa 1103/2024, 4 § laeissa 937/2012 ja 339/2023, 5 §:n 3 momentti laissa 591/2022 sekä 28 §:n 1 momentti laissa 1314/2014, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan työttömyyden perusteella työttömyysetuutta tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla, sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *aktivointisuunnitelmalla* työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle työttömälle henkilölle työllistymisedellytysten ja elämänhallinnan parantamiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jonka työvoimaviranomainen ja hyvinvointialue laativat yhdessä henkilön kanssa;

4) *työttömyysetuudella* työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua etuutta.

5) *työttömyysetuuteen oikeutetulla* henkilöä, joka saa työttömyysetuutta, ja työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä;

6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työttömyysetuuden saajalle työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta;

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle toimeentulotukea saavalle, jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka jolle edellä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu toimeentulotuki huomioon.

Tätä lakia sovelletaan kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen sellaiselle työttömyysetuuteen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle henkilölle, joka on ohjattu työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettulla tavalla monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ja jonka kanssa laaditaan mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma. Monialainen työllistymissuunnitelma korvaa tässä laissa tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos tästä laista ei muuta johdu, kuntouttavan työtoiminnan ajalta myönnettävään työttömyysetuuteen, kulukorvaukseen, toimeentulotukeen sekä niitä koskevaan asiaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalaissa työttömyysetuudesta, kulukorvauksesta ja niitä koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen tai kulukorvaukseen, viittauksen katsotaan koskevan myös kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa työttömyysetuutta ja kulukorvausta, jollei tästä laista muuta johdu.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään aktivointisuunnitelman laatimisesta ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, sovelletaan, mitä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään.

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Hyvinvointialue on velvollinen viipymättä aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyt edellytykset.

Hyvinvointialueen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työvoimaviranomainen on varannut edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

15 §

Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa

Työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle henkilölle voidaan hänen pyynnöstään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa ennen 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen varattuaan henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi arvioivat kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Ennen toiminnan järjestämistä on laadittava kuntouttavaa työtoimintaa koskeva aktivointisuunnitelma tai työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma. Henkilön on esitettävä kuntouttavaa työtoimintaa koskeva pyyntö hyvinvointialueelle.

28 §

Muutoksenhaku

Haettaessa muutosta tämän lain 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen sovelletaan työttömyysetuuden osalta, mitä työttömyysturvalain 12 luvussa säädetään, ja toimeentulotuen osalta, mitä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Niihin työttömyysetuuteen oikeutettuihin työttömiin, joille on ennen tämän lain voimaantuloa laadittu aktivointisuunnitelma, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä enintään 31 päivään joulukuuta 2026.

Helsingissä 27.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Hilikka Kemppe kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Ville Väyrynen kok
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Mari Kaunistola kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp
Vastalause 1 /sd, vihr, vas

Vastalause 1

Perustelut

Hallitus esittää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista niin, että jatkossa aktivointisuunnitelma laadittaisiin vain toimeentulotukea työttömyyden perusteella saavalle henkilölle, kun taas työttömyysetuuteen oikeutetulle voidaan laatia työllistymissuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma. Esityksessä kannatettavaa on sen tavoitteet tehostaa palveluprosesseja, keventää byrokratiaa ja vähentää päällekkäisyyksiä. Hallituksen esityksen vaikutusarviointien ja valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella tavoitteiden saavuttaminen ei kuitenkaan vaikuta lainkaan todennäköiseltä, eikä voida varmistaa työttömien henkilöiden ohjautumista oikea-aikaisesti tarpeenmukaisten palveluiden piiriin. Emme pidä esitystä ja siihen sisältyvää 1,6 miljoonan euron rahoitusleikkausta hyvinvointialueilta riittävästi perusteltuna ja esitämme sen hylkäämistä.

Hallituksen esityksen mukaan sen vaikutusten arviointiin ja arvioinnin perusteena oleviin oletuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta, sillä tietopohja on ollut puutteellinen. Lisäksi vaikutusarvioiden laatimista vaikeuttavat työllisyysalueiden juuri alkanut toiminta muutoksineen, hyvinvointialueiden talouden tasapainottaminen ja hallituksen linjaukset tulevista sosiaalihuollon säästöistä. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat suhtautuneet hyvin varauksellisesti esityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Esimerkiksi Terveystieteiden tutkimuskeskus on päättänyt arvioida, että lakimuutos ei todennäköisesti tuota esitettyjä säästöjä, vaan se kokonaisuudessaan lisää viranomaisten ja palvelujärjestelmän kustannuksia muun muassa monialaisten palvelujen ja hallinnollisen työn kasvun myötä. Samoin esimerkiksi Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy arvioi, että on yhtä todennäköistä, ellei todennäköisempääkin, että hyvinvointialueen järjestämistä vastaavalla olevat kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännön ja TYM-lain toimeenpanoon liittyvät tehtävät pikemminkin lisääntyvät kuin vähentyvät meneillään olevien muutosten seurauksena. Pidämme kohtuuttomana rahoituksen leikkaamista hyvinvointialueilta näin epävarman esityksen pohjalta.

On tärkeää, että palveluprosesseja pyritään sujuvoittamaan ja tehostamaan palveluiden oikeaa kohdentumista. Asiantuntijakuulemisissa on esitetty kuitenkin huolia asiakkaiden ohjautumisesta oikeisiin palveluihin ja palveluihin pääsystä ylipäätään. Esitykseen sisältyy nyt riski, että osa henkilöistä, joilla on työ- ja toimintakyvyn rajoitteita mutta ei toimeentulotukioikeutta, jää palvelujen ulkopuolelle. Työttömyysetuutta saavien työnhakijoiden kohdalla esitys lisää työvoimaviranomaisten vastuuta palvelutarpeen arvioinnissa ja ohjaamisessa TYM-palveluiden piiriin. Mikäli palvelutarvetta ei tunnusteta, palvelun ulkopuolelle uhkaa jäädä henkilöitä, jotka hyötyisivät kuntouttavasta työtoiminnasta. Ylipäätään työttömien asiakkaiden palvelupolku ei ole mutkaton, ja on olemassa riski, ettei vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille palvelua ole saatavissa oikea-aikaisesti tai riittävän laadukkaasti. Palvelun saatavuuden ja laadun heikkeneminen taas johtaa palvelutarpeiden kasaantumiseen ja työllistymisen edellytysten heikkenemiseen, mikä lisää kustannuksia edelleen.

Useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat totesivat, että esitetty lakimuutos on varsin pistemäinen uudistusesitys, jonka irrottaminen valmistelussa olevasta sosiaalihuollon palveluvalikoiman

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp
Vastalause 1 /sd, vihr, vas

uudistamisesta ei ole järkevää. Huolta aiheuttaa myös työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien sosiaalipalveluiden kokonaisuuteen kohdistuva 12,5 miljoonan euron säästötavoite. Hallitus on antanut nyt käsiteltävän lakiesityksen lisäksi eduskunnalle tehtäväksi yhteensovittaa yleistukea (HE 112/2025 vp), toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa (HE 116/2025 vp) sekä työnhakijan palveluprosessia ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevat lakiesitykset (HE 108/2025 vp). Käsittelyssä on jo suuri kokonaisuus, jonka yhteisvaikutuksia ei ole riittävästi voitu arvioida. Esitettyjen lakimuutosten toimeenpanon epäonnistuessa voi realisoitua erilaisia hallituksen esityksissäänkin esille tuotuja riskejä, kuten tämän lakiesityksen kohdalla se, että osa aktivointiehdon piiristä poistuneista työvoimapalveluja ja sosiaalipalveluja yhtäaikaisesti tarvitsevista asiakkaista saattaa jäädä kuntouttavan työtoiminnan ja mahdollisesti muidenkin hänelle tarpeellisten palveluiden ulkopuolelle.

Emme pidä tarkoituksenmukaisena muuttaa tässä vaiheessa yksittäistä lakia asiantuntijoiden kritisoiman esityksen pohjalta ja jäädä vain seuraamaan sen vaikutuksia työttömien elämään ja hyvinvointialueiden toimintaan samalla, kun työttömyys yhä syvenee ja hyvinvointialueet joutuvat tekemään säästöpäätöksiä. Asiantuntijakuulemisissa todettiin, että jo tällä hetkellä ohjautuvuus palveluun on heikentynyt, kun hyvinvointialueet ohjaavat kuntouttavan työtoiminnan palveluun aiempaa vähemmän asiakkaita ja ovat samalla rajanneet palvelun kestoja. Ihmiset ovatkin enenevästi jääneet syrjäytymistä ehkäisevien ja työelämään suuntautuvien palveluiden ulkopuolelle, vaikka tavoitteen pitäisi olla syrjäytymisen ehkäisy ja työelämään suuntaamisen vahvistaminen. Kyseessä on haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, joiden osallisuudesta yhteiskunnan tulisi kantaa erityinen vastuu.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 27.11.2025

Aki Lindén sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Bella Forsgrén vihr
Aino-Kaisa Pekonen vas

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp
Vastalause 2 /kesk

Vastalause 2

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on keventää aktivointisuunnitteluun ja kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamiseen liittyviä hallinnollisia velvoitteita. Aktivointisuunnitelmia laadittaisiin jatkossa enää työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saaville työttömille. Työttömyysetuuteen oikeutettujen työttömien osalta työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma korvaisi aktivointisuunnitelman kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteena.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Hallitus toteuttaa tämän esityksen myötä 1,6 miljoonan euron leikkauksen hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Keskusta kannattaa lähtökohtaisesti byrokratian ja päällekkäisyyksien purkamista, toimintojen sujuvoittamista ja hallinnollisen taakan keventämistä. Tältä osin hallituksen esitystä on pidetty valiokunnalle annetuissa lausunnoissakin kannatettavana. Sen sijaan esitettävien muutosten ajoitus ja yhteisvaikutus muiden hallituksen tekemien toimien kanssa ovat herättäneet runsaasti kritiikkiä.

Useimpien hyvinvointialueiden taloustilanne on hallituksen tekemien leikkausten ja liian tiukan alijäämien kattamisajan vuoksi erittäin kireä, ja useilla hyvinvointialueilla joudutaan tekemään toiminnan uudelleenjärjestelyjä, sulkemaan toimipisteitä ja irtisanomaan työntekijöitä, jotta talous saadaan tasapainotettua maan hallituksen vaatimassa aikataulussa. Orpon hallituksella on lisäksi tavoitteena säästää sosiaalihuollon palveluista 100 miljoonaa euroa.

Työllisyyspalvelut ovat siirtyneet vasta vuoden alussa kuntien vastuulle, ja monet käytännöt ja yhteistyörakenteet hakevat vielä muotoaan. Eduskunnalla on myös parhaillaan käsittelyssä hallituksen esitys yleistuesta (HE 112/2025 vp), jossa työmarkkinatuki ja peruspäiväraha yhdistetään yhdeksi tueksi, hallituksen esitys toimeentulotuen uudistamisesta (HE 116/2025 vp) sekä hallituksen esitys työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalvelujen kehittämiseksi (HE 108/2025 vp). Näillä kaikilla esityksillä ja tehdyillä muutoksilla on vaikutuksia merkittävältä osin samoihin ihmisiin ja palveluihin.

Palvelujen käyttäjien näkökulmasta toimiva palveluohjaus, palvelutarpeiden arvion onnistuminen ja annettavien palveluiden tarpeenmukainen kohdentuminen ovat keskeisiä palveluiden laatutekijöitä. Näin on myös kuntouttavan työtoiminnan osalta. Kuntouttava työtoiminta on lain mukaan tarkoitettu pitkään työttöminä olleille tai toimeentulotukea saaneille henkilöille, joiden edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille tai osallistua koulutukseen tai julkiseen työvoimapalveluun kuntouttavalla työtoiminnalla pyritään edistämään. Kuntouttavaan työtoimintaan tulisi ohjata vain sellaisia työnhakijoita, joilla on siihen tarve ja jotka hyötyvät tästä palvelusta.

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp
Vastalause 2 /kesk

Vaikutusarviot ovat riittämättömiä

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa on todettu, että hallituksen esityksen vaikutusten arviointiin sisältyy merkittävää epävarmuutta, eikä voida varmuudella osoittaa, että lakimuutoksella tullaan saavuttamaan sille asetetut tavoitteet.

Hallituksen esityksen vaikutukset julkiseen talouteen ovat epävarmoja, ja kokonaistaloudelliset vaikutukset jäävät esityksestä epäselviksi. Arvioiden mukaan Kelan hallinnollinen työ voi kasvaa ja yhdessä yleistukiesityksen kanssa esitys voi edellyttää Kelalta lisäresursseja ja lisätä eri toimijatahojen henkilöstön koulutustarpeita.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa on todettu, että hyvinvointialueiden rahoitusta ei tulisi tässä esityksessä arvioitujen epävarmojen säästöjen perusteella vähentää, koska on yhtä todennäköistä, ellei todennäköisempääkin, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännön ja TYM-lain toimeenpanoon liittyvät tehtävät pikemminkin lisääntyvät kuin vähentyvät meneillään olevien muutosten seurauksena.

Vaikka sinänsä ehdotettu muutos voi johtaa aktivointisuunnitteluun käytettävän resurssin vähenemiseen, esityksessä valitut keinot ovat ristiriidassa esityksen tavoitteleman hallinnollisen keventämisen ja palvelujen paremman kohdentumisen kanssa. Pitkittynyt työttömyys ehdotetaan poistettavaksi lain tarkoitusta määrittävästä 1 §:stä, mikä on periaatteellisesti suuri muutos ja vaikuttaa väistämättä hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen.

Arvioiden perusteella esitys ei todennäköisesti tuota todellisia säästöjä, vaan pikemminkin lisää viranomaisten työmäärää ja palvelujärjestelmän kustannuksia. Kela on arvioinut, että sille aiheutuu lisääntyvän hallinnollisen työn vuoksi palvelutarvearvioista ja monenlaisista työllistymissuunnitelmista yhteensä noin 737 000 euron toimintamenoisäys vuosittain.

Lausunnoissa on myös arvioitu, että muutos saattaa vaikeuttaa merkittävästi TYM-lain mukaisen palvelumallin kehittämistä sekä uusien työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden välisen vasta käynnistyneen yhteistyön rakentamista.

Väliinputoamisen riski kasvaa

Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on nostettu esille huoli asiakasryhmistä, jotka voivat jäädä hallituksen esittämien muutosten vuoksi väliinputoajiksi. Hallituksen esityksessäkään todetaan: ”Lakimuutoksen seurauksena on myös mahdollista, että jotkin aktivointiehdon piiristä poistuneet työvoimapalveluja ja sosiaalipalveluja yhtäaikaaisesti tarvitsevat asiakkaat saattavat jäädä kuntouttavan työtoiminnan ulkopuolelle. Tällaisia henkilöitä saattaisivat olla esimerkiksi työnhakijat, jotka eivät saa toimeentulotukea, mutta eivät työkyvyttömyyden vuoksi kykene osallistumaan mihinkään työllistymistä edistävään palveluun. Lisäksi ne aktivointiehdon piiristä poistuneet työttömät, joilla on tosiasiallinen sosiaalihuollon palvelutarve, mutta ei TYM-lain mukaista kolmen organisaation palvelujen yhteensovittamisen tarvetta, saattavat jäädä kuntouttavan työtoiminnan ulkopuolelle.”

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp
Vastalause 2 /kesk

Aktivointisuunnitelman rajaaminen vain toimeentulotukea saaviin voi sulkea ulkopuolelle henkilöitä, joilla ei ole oikeutta toimeentulotukeen esimerkiksi perheen tulojen tai säästöjen vuoksi, mutta joilla olisi silti selkeä palvelutarve. Riskinä on myös, että työttömän työnhakijan palvelutarvetta ei tunnisteta oikein ja hän jää vaille tarvitsemiaan palveluja.

Hallituksen esityksessä todetaan myös, että työ- ja toimintakykyä sekä elämänhallintaa on mahdollista edistää muilla sosiaalihuollon palveluilla, kuten esimerkiksi sosiaalisella kuntoutuksella. Keskusta pitää tärkeänä, että palveluihin ohjautumisen tulisi perustua yksilölliseen tarpeen arviointiin ja huolehditaan siitä, että yksikään palveluja tarvitseva työtön työnhakija ei putoa jatkossa kaikkien palvelujen ulkopuolelle, vaan jokainen ohjataan yksilöllisesti tarpeenmukaisesti palveluihin. Valiokunnalle annetuissa lausunnoissakin on todettu, että osalla työttömistä työnhakijoista palvelutarpeet ovat vähäisemmät, jolloin heillä ei ole tarvetta monialaisille palveluille ja tuelle eikä heidän tulisi ohjautua niiden piiriin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma. (Vastalauseen lausumaehdotus)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutoksen vaikutuksia ja tuo tarvittaessa viipymättä eduskunnan käsittelyyn esityksen, jolla se palauttaa aktivointisuunnitelman laajempaan käyttöön.

Helsingissä 27.11.2025

Hilkka Kemppi kesk
Hanna-Leena Mattila kesk